

Zpráva o vydání knihy Co je dnes zapotřebí

Václav Tollar

- ◆ rozhovor, česky, vznik: 25. 9. 2012 ◆ poznámka: příspěvek v rámci ranního kulturně zpravodajského pořadu Mozaika na stanici Český rozhlas 3, Vltava
- ◆ interview, Czech, origin: 25. 9. 2012

Zpráva o vydání knihy Co je dnes zapotřebí [2012]

[strojový, neredigovaný přepis – model Gemini 3 flash – únor 2026]

--- (2012-09-25 Mozaika – Co je dnes zapotřebí [52.24–59.25]_cleaned.flac) ---

Pavel Ryjáček: Teď pravidelná rubrika Odpolední mozaiky v úterý, filosofická rubrika. Naším hostem je Václav Tollar, filosof a také editor nově vydané knížky myšlenkových deníků Ladislava Hejdánka. Dobré odpoledne.

Václav Tollar: Dobré odpoledne.

Pavel Ryjáček: Knižku vydala Knihovna Václava Havla pod názvem Co je dnes zapotřebí. Je to nová knížka?

Václav Tollar: Ona je to nová knížka, ale složená ze starých textů, které vznikly na konci 80. let, kdy je napsal filosof Ladislav Hejdánek jako svoje takzvané myšlenkové deníky.

Pavel Ryjáček: Co to je myšlenkový deník?

Václav Tollar: To jsou jakési zápisy, které on si pořizoval každý den, neboť on razil heslo ani den bez řádky, to je heslo starých latiníků nulla dies sine linea, a snažil se tam zachycovat nejrůznější úvahy jak filosofického typu, coby profesionální filosof, tak ale úvahy i politické, úvahy o umění, o společnosti, prostě úvahy na nejrůznější témata. Aniž by měl jakoukoli šanci tyhle úvahy vydat, vychází to teprve dnes, do této chvíle to byly texty do šuplíku.

Pavel Ryjáček: Dosud soukromé texty, teď poprvé zveřejněné. Do jaké míry jsou myšlenkové deníky typicky hejdánkovské?

Václav Tollar: Já si myslím, že z hlediska toho, jak veřejnost dnes vnímá Ladislava Hejdánka, to kdovíjak typické není, ale protože dnešní badatelé zjišťují, jak to s texty pana profesora Hejdánka je, tak se ukazuje, že těch myšlenkových deníků on napsal řekněme několik tisíc normostran, kdyby se to vzalo jako objem textu, a v té chvíli je to největší objem textu, který on vůbec napsal.

Pavel Ryjáček: Je to i obdivuhodné co do sebekázně denně zapisovat nějaké své myšlenky. Bylo potřeba ty texty upravovat, anebo z nich nějak zvlášť vybírat, anebo tak, jak to prostě bezprostředně pan profesor zapsal, tak se to dá tisknout?

Václav Tollar: V podstatě do těch textů jsme zasahovali minimálně. Bylo nutno je převést samozřejmě z rukopisu nebo strojpisu, ale jinak do těch jednotlivých textů se nezasahovalo. Udělali jsme pouze výběr. Ony ty myšlenkové deníky jsou řazeny chronologicky, jsou na různá témata, takže bylo potřeba to uspořádat a tentokrát jsme se věnovali tématům pouze společenským nebo politickým. Takové ty opravdu filosofické analýzy jsme vynechali, ty se možná také jednou vydají, ale v jiné podobě a pro opravdu odbornou veřejnost jako specializované filosofické analýzy nebo texty.

Pavel Ryjáček: Takže to, že ta knížka je tenká, to tak trochu klame tělem. Ty texty by ve skutečnosti vydaly na hodně tlustou knihu.

Václav Tollar: Přesně tak. My jsme z myšlenkových deníků z let 1988 a 1989, což je ten výběr, použili řekněme 20 % všech textů. Takže knížka má asi 130 stránek, ale ve skutečnosti je těch textů mnohem víc, a to ještě jsme zatím neshromáždili všechny ty myšlenkové deníky. To znamená, některá období těchto dvou let nám chybí, například je škoda, že nemáme deníky z období kolem sametové revoluce, což by samozřejmě bylo atraktivní, to by se nám líbilo, jak tohle Ladislav Hejdánek reflektoval, ale končíme někde v červenci nebo v srpnu 1989. I to je ale zajímavé, protože to ukazuje posun společenské atmosféry, ke kterému docházelo v průběhu celých 80. let, tak to velmi akcelerovalo právě v tom roce 89 po Palachově týdnu a událostech, které na to navázaly.

Pavel Ryjáček: Říkáte, že ty texty by byly atraktivní. Tady mě napadá, jak je to se čtivostí těch textů. Já vím, že Ladislav Hejdánek rozhodně není snadný filosof, leckoho by mohla náročnost jeho jazyka odrazovat.

Václav Tollar: My jsme vynechali právě takové ty opravdu náročné filosofické texty. To znamená, ty společenské texty jsou, myslím, velmi uživatelsky přívětivé. Tam asi čtenář nebude mít problém. Samozřejmě určitý problém může být s tím, že jsou to texty z jiné doby, je to skoro čtvrt století a ledacos se změnilo. Na druhou stranu důvod, proč teď vydáváme tyhle texty, je v tom, že některé věci zvláštním

způsobem začínají i v dnešní době připomínat dobu konce socialismu, což je překvapivé, nepříjemně překvapivé, a to je důvod, proč si i my dnes klademe otázku Co je dnes zapotřebí, což je titul té knihy. Pavel Ryjáček: Já si dovolím připomenout alespoň dva citáty z toho čtvrt století starého textu. „Ze strany vlád a vůbec států je na celém světě podporován sklon většiny lidí se o politiku nestarat. Proti tomu nelze mobilizovat státní orgány a instituce, ale mobilizovat je nutno samotné občany. Tradiční a poměrně už starý vynález demokratických společností, totiž rozdělení moci, v leččem málo funguje nebo nefunguje. Je zapotřebí uvažovat o nových prostředích nebo alespoň o nových pro nás, pro naši společnost.“ To je jedna ukázka a ještě jedna. „Evropská minulost nás bude dělit, jen když budeme trvat na své rozdělenosti a když nebudeme s to se vztahovat ke svým sousedům a ke všem národům a národnostem Evropy jako k těm, kdo spolu s námi k Evropě náležejí. A budeme-li navzájem v sobě vidět spoluevropany, najdeme v minulosti dost kořenů a základů, na nichž své nové evropanství můžeme postavit a založit.“ Vyznívá to vskutku velmi aktuálně. Ještě poslední otázka, Václave, ta kniha měla tuším křest ve čtvrtek. Václav Tollar: Ano, je to tak, měla křest v Knihovně Václava Havla a ten křest byl příjemný tím, kolik tam přišlo lidí, dokonce tam byli i mladí zájemci o českou filosofii, takže byla reprezentována i odborná veřejnost a promluvil tam také Alexandr Vondra, ministr obrany, takže to mělo i jistou společenskou noblesu, která byla příjemná. Samozřejmě že dnes Alexandr Vondra již je trošku postavou spíše establishmentu než úplně disentu, ale role se mění a doufejme, že on bude v té politice fungovat tak, aby se za to jako bývalý chartista nemusel stydět, což samozřejmě ne vždycky tuhle jistotu v dnešní politice člověk může mít.

Pavel Ryjáček: Nově vydaná kniha myšlenkových deníků Ladislava Hejdánka má název Co je dnes zapotřebí a vydala ji Knihovna Václava Havla. Hostem Odpolední mozaiky byl její editor, filosof Václav Tollar. Děkujeme, pěkné odpoledne.

Václav Tollar: Také děkuji, na shledanou.